„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (*у сребру*)
на годину 35 дин. на пола године $17^1/_2$ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ у Нови Сад.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 39. У Новом Саду у уторак 9. (21.) марта 1882. ГОДИНА XVII.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ.“

Рума, 7. марта. Друга жртва германова паде. Копље се окоми на поп-Пају Себишановића. И автономија има своје мученике.

НОВИ САД, 8. марта.

Разматрајући, шта бива по свету, први нам поглед у овај мах пада на **краљевину Србију**, где је иступом опозиције из скупштине учињен важан јавни акат. На изјави скупштинске опозиције, како је у прошлом броју нашег листа саопштена, има 50 потписа, но накнадни извештаји јављају, да су је 51 скупштинар потписали. Прва последица тог акта јест, да се скупштина морала одложити, јер није остало довољно чланова, да се могу правоваљане одлуке доносити. Изјаву педесеторице и једног поднели су председништву прваци опозиције. После учињеног акта захтеваше један скупштинар, да се скупштина распусти, по што не може решавати. Потпредседник пак предложи, нека се изрече, да скупштинарима, који су иступили, губе важност њихови мандати, то нека се председништво опуномоћи, да на упражњена места распише нове изборе. На то изјаве још шест скупштинара либералне странке, да и они полажу своје мандате. Како страни извештаји јављају, поступак опозиције учинио је велику сензацију, по што се скупштинска већина није надала, да ће мањина испунити претњу. Избори на упражњена места биће одмах расписани, а како ће они испасти, то ћемо видети.

У Грчкој је састављено **ново министарство**, као што смо у прошлом броју јавили. Оно се 4. о. м. већ и приказало комори, и том је приликом нови министар-председник, **Трикуп**, развио програм свој. Он уверавaше, да ће се трудити, да са свима силама одржи добре одношаје, особито пак са суседном државом, тј. с Турском. Опет за то влада ће његова сматрати за своју дужност, да грчку војену снагу за сваки случај појача, па ако устреба, она се не ће ни тога страшити, да грчку војску и флоту мобилише. За **политички обзор** (хоризонат) **на истоку** рече Трикуп, да није са свим ведар и да **нове грчке границе нису довољне**. У програму нове владе стоји даље и то, да се имају уништити сви декрети, по којима се управљало у ново задобивеним грчким областима. Трикупов кабинет поднеће комори и цариградски уговор о новим грчко-турским границама и више законских предлога, који ће ићи за тим, да се нове грчке области у свему и сначему изједначе са старима. Како из Атине јављају, у Лондону, Паризу и Петрограду биће што пре наименовани нови посланици грчки.

„Агр. Цјтнг.“ саопштава **резултат рачуна између Троједне Краљевине и Угарске за 1879. год**. Рачун је обрачунат по зак. чл. 34. од 1873. год. По обрачуну изнели су приходи те године 9.647,997 фор., а расходи 1.835,324 фор., претекло је дакле 7.812,673 чиста прихода. Од оте своте употребљено је по закону 55 по сто или ти 4.296,970 фор. на заједничке трошкове, а 45 по сто или ти 3.515,703 фор. на автономне. На автономне трошкове пак за иста је употребљено само 3.071,949 фор., те по томе је 443,753 ф. остало на чисто. Тај сувишак да богме да припада Троједници, јер што она уштеди од трошкова, одређених за њене автономне ствари, то је без сумње њена својина. Но шта би са тим сувишком? Како у једном загребачком листу читамо, мађарски рачунарски сто урачунао је ту троједничку заштеду на корист Угарској, што је Троједница по кључу за заједничке трошкове бајаги мање допринела на заједничке издатке, него што је Угарска при склапању тако зване нагодбе „очекивала“ од ње. Но Троједница не може бити везана за кључ, по ком се заједнички трошкови установљују, јер је уговором установљена тангента према њеној порезној снази. Ето, како „браћа“ Мађари врше „нагодбени“ закон.

Бокељско-херцеговачко-босански устанак.

Ситуација на позорницама бокељског и херцеговачко-босанског устанка није се за прошла два дана изменила; каку смо је у пређашњем броју нацртали, онака је и данас. Само се у источној Херцеговини догодио бој, о ком сарајевски заповедник, ђен. Дален, 4. о. м. после по дне овако јавља:

Марта 2. удари на Ифсар-караулску жандарску стражу код Чајнице устаничка чета из Челебић-викочког краја, јака преко стотину друга, те после храбре обране би стража принуђена, да напусти караулу. При том је помоћна момчад од 77. пешачке пуковније претрпела ове губитке: погинули: пешаци: Јан Вох, Мојсије Шифман, Дмитар Проскурничик; тешко рањен пешак Никола Хрушчак; лако рањени: пешаци Дамјан Горски и Антун Кручај. Остали стражари отидоше у Чајницу.

Одмах је из Горазде и Фоче послата потера, но она не имаде никака успеха, по што се устаници вратише у челебићку околину.

Марта 3. за јутра отиде потпуковник Паидур с једном колоном из Фоче у Чајницу, те нађе Ифсар-караулу пусту и порушену. При том је једна патруља од наше војске у забуни изменила неколико хитаца с турском патрољом, и том је приликом један отомански војник лако рањен.

Заповедник колоне изразио је преко заповедништва 1. бригаде Сулејман-паши жаљење. И ја сам то исто учинио.

Ифсар караула лежи од прилике 15 километара северо-источно од Фоче, а 10 километара јужно од Горазде, баш на граници новопазарског пашалука. Челебић и Викоч, од куд устаници дођоше, јесу два села, што леже јужно од Фоче међу Дрином и Чехотином. Област, што лежи између те две реке, а на југу граничи с црногорском земљом, јест једно од најглавнијих огњишта устаничких. Ифсарска караула по себи је већ доста јака, а још јаче утврђена, па кад су је устаници, ма да је караулској стражи, која јамачно такође није била слаба, притекла у помоћ војска, и пак отели и порушили, — онда се може мислити, какав је то био ударац. Не вели се истина, колика је помоћ била, — сарајевски заповедник употребио је благоразумно израз: „помоћна момчадија 77. пешачке пуковније“, — али јамачно није била мала, кад се сутра дан после боја послала за устаници велика потера.

Што се с турском стражом изменули хитци, то није од великог значаја; на „жаљењу“ ће јамачно и проћи.

*

„Н. Сл. Преси“ пишу из Сретца, како је по већим бугарским градовима распрострт проглас, у ком се између осталог вели:

„Становници Далмације и Херцеговине, који су нам некад морално и материјално помагали, да се ослободимо из ропства и варварске угњетености Турака, траже данас оружаном руком на траг своју независност. И ми морамо учествовати у народном рату, што га они воде, не би ли дошли до слободе. Дужност нам је, да се искупимо око заставе, коју су они развили.“

Основа закона

о прорачуну за унутарње потребе самоуправе краљевина Хрватске и Славоније за г. 1882.

§. 1. За потребштине путарње самоуправе краљевина Хрватске и Славоније за г. 1882. установљују се трошкови на три милијуна осам сто двадесет и једну тисућу, осам сто педесет и четир форинта а. вр. (3,821854 форинта.)

§. 2. Свота ова раздељује се на следећа поглавља и наслове.

Поглавље I.

Сабор	— — — — — — — —	50.000 ф.

Поглавље II.

Бан	— — — — — — — —	26.000 ф.

Поглавље III.

Одел за унутарње послове.

Наслов	1. Средишња управа — —	91.428 ф.
„	2. Грађевни одсек — —	20.968 „
„	3. Рачунарски уред — —	39.929 „
„	4. Статистички уред — —	4.500 „
„	5. Земаљски архив — —	3.347 „
„	6. Земаљска благајна — —	11.587 „
„	7. Политичке области I. молбе	370.106 „
„	8. Здравство — — — —	178.260 „
„	9. Земаљско оружништво —	237.950 „
Наслов	10. Земаљске и жупан. зграде	16.400 ф.
„	11. Зем. цесто- и водограђевине	599.524 „
„	12. Приноси пар. госп. сврхама	132.100 „
„	13. Приноси нар. заводом и земаљским штипендијама —	41.840 „
„	14. Разне потребе и непредвидљиви трошкови — —	19.400 „
„	15. Мировине — — — —	172.723 „

Поглавље IV.

Одел за богоштовље и наставу.

Наслов	1. Средишња управа — —	33 359 ф.
„	2. Земаљски принос и сврхе богоштовне — — —	142.183 „
„	3. Кр. свеучилиште Ф. Јосифа I.	103.728 „
„	4. Средња училишта — —	191.993 „
„	5. Примаљско училиште у Загребу — — — — —	4.780 „
„	6. Управа пучких школа и препарандије — — —	35.426 „
„	7. Штипендија и опште образовне сврхе — — —	37.073 „
„	8. Мировине — — — —	19.410 „

Поглавље V.

Одел за правосуђе.

Наслов	1. Средишња управа — —	27.883 ф.
„	2. Кр. стол седморице — —	47.915 „
„	3. Кр. бански стол — —	109.550 „
„	4. Кр. судбени столови —	423.822 „
„	5. Кр. котарски судови —	322.915 „
„	6. Казнионе — — — —	151.348 „
„	7. Земаљске и жупан. зграде	53.840 „
„	8. Мировине — — — —	100.568 „

§. 3. Трошкови предидућим параграфом одобрени имаду се покрити:

1. Властитим дохотцима и то:
   а) одела за унутарње послове са — 45.781 ф.
   б) одела за богоштовље и наставу са 120.367 „
   в) одела за правосуђе — — — 79.268 „
2. Тангентом изравних и неизравних пореза и других јавних доходака краљевина Хрватске и Славоније и то:
   а) приходом у име 45 постотака изравних и неизравних пореза и других јавних доходака — — 3546 887 „
   б) жупничким биром у жупанији беловарској — — — — — 9.551 „
   в) бележовном пристојбом од железничких и паробродских подузећа и агенција осигуравајућих друштава, за тим превозаринским порезом и бележовним пристојбама од поштарских теретних листова паушалном свотом од — 20.000 „

§. 4. Пренашању нема места нити међу наслови нити поглавља ових трошкова.

§. 5 Проведба овога закона поверава се бану краљевина Хрватске, Славоније и Далмације.

Представка

архијепископа и митрополита Мирона Романа у име грч.-ист.-румунске цркве у Угарској и Ердељу посланичкој кући угарског државног сабора због преинаке оног законског нацрта, који је поднет у ствари уређења наставе у гимназијским и реалним школама.

(Наставак.)

Таком неповерењу нарочито према грчко-источној румунској цркви дало се израза већ и тиме, што се отачаственa грчко-источна румунска црква која броји скоро два милиона душа, при справљању тако важног предмета, као што је склапање законског царта, са свим обишла, да не узимамо у обзир и српску цркву, дочим су за стварање тог законског нацрта и доцније за расправу истога у наставном пододбору посланичке кође у ту циљ директно позване остале цркве са својим сопственим заступницима и стручњацима имали у том уплива. Нећу то да сматрам као израз мржње или управо презирања, али то је свакако такав поступак, који се не да оправдати нити са државном правном једнакошћу вероисповедних задруга, нити са својственим одношајима грчко-источне румунске цркве, нити пак са правим тактом.

Грчко-источна румунска црква не може ништа замерити, кад школске прилике посматра са државног гледишта, па и не прави никакве замерке, што законодавство одређује минимум оних облигатних наставних предмета, који ће се у средњим школама учити и што битности у јавној настави означује; исто тако нема ништа ни против тога, да државна влада, по своме врховном надзорном праву контролише целисходно уређење и успехе у настави вероисповедних учевних завода у облику, који би одговарао положају вероисповести; али по што тај законски нацрт, о коме је реч, намерава, да на владу пренесе већи део оних права, која су уживале и оних послова, које су самостално обављале автономне вероисповедне задруге све до данас погледом на наставу у средњим школама, узевши при томе и квалификовање професора, то је грчко-источна румунска црква у интересу своје законом ујамчене автономије принуђена, да против тога подигне свој глас и то у толико више: што ова црква, пошто жели, да у кругу своје автономије слободно уреди све своје школске прилике, не ће да се противи ни интересима државе, нити захтевима правог знанственог изображења, на против велику важност ставља на што већма једнаку наставну систему, те је по томе до сад нужну пажњу обраћала при подизању својих сопствених учевних завода на државне интересе и на наставну систему, која је код других сличних учевних завода уведена па и услед тога ове ствари пред очима имајући желила је да ривалише како са државним тако и са средњим школама других ковфесија у погледу на успехе у настави на средњим школама, јер је хтела да осигура право јавности својим учевним заводима.

Не може бити никакве сумње о томе, да, кад би се дало државној влади оно непосредно право умешања и оно скоро неограничено право располагања, које хоће законски нацрт да прошири и утврди све до најнезнатније појединости, — да догод код нас постоји она несретна народносна распра, која се не да порицати и која се у угњетавању слабијег само живље опажа — све дотле ће жалосне посљедице тог поменутог права умешања и располагања потиштавати по највише цркве немађарских народности, посљедице, које осим вексација које се могу десити и осталих непријатности сам законски нацрт поставља као неки дамоклов мач, пошто у изглед ставља украћивање права јавности евентуално затварање и уједно и конфисковање имања верозаконским средњим школама, при чему се лако као довољан разлог квалификовати могу не само незнатне мане у уредби, него на послетку и жеља за самоодржањем у појединих верозаконских задруга.

Законски нацрт, полазећи са министарског мотивисања, претпоставља верозаконским учевним заводима, да могу отворити поље таким моралним злима и државонепријатељским тенденцијама, које би се радикално излечити могле само привременим или дефинитивним затварањем завода. Што се тиче грчко-источне румунске цркве и њених учевних завода, то позивајући се на свагда показану верност и никад ненапуштену лојалност ове цркве према престолу и држави, морам се оградити против горње предпоставке са том примедбом: да ако би се ипак у учевним заводима цркве дешавала така морална зла или држави непријатељске тежње, против којих би се морала употребити она репресија која је у законском нацрту садржана: онда би се не само помоћу владине силе морали затворити таки учевни заводи, него би се морале уклонити и дотичне црквене врховне власти, које не могу или неће да таком злу доскоче; али пошто се тако што не може предпоставити ни према којој отачанственој верозаконској задрузи, то би она строга одредба законског нацрта, закону прикључена, довела наше унутрашње одношаје у таку светлост како не би у опће одговарали истини.

На пољу новијег законодавства је чудновата појава она одредба законског нацрта, по којој не смеду верозаконске гимназије и реалке и у опће верозаконске задруге и цркве ни искати ни примати какве потпоре или материјалне помоћи од страних држава од њихових владара или влада. Ма да се ова мера, као што је познато, развила за предмет зак. нацрта из неког случаја, који се десио код једне грч.-ист. румунске гимназије: то нема сумње, да се њен врх окомио специјално против школских прилика грчко-источне цркве; јер може бити појединих случајева, и за неко време могу се таке околности развити, које са гледишта виших државних интереса влади дају права за таке мере; али ове пренашати из оквира међународног права у наставни закон, па ипак у исто доба изнимку правити у корист духовничког реда једне вероисповеди, која је толико столећа богато обдарена била са неким првенством: то показује намеру, да се грчко-источној румунској цркви, која је кроз толико векова била напуштена љутој оскудици, ускрати свака могућност, да у ствари подизања и целисходног уређења својих учевних завода може такмачити са осталим вероисповедним задругама, које већ од великог дела домовинског образовања уживају слободне донације државне, а које опет доцније, али ипак у пређашњим вековима задобише у држави таки положај, који им је садањи развитак и повољно материјално стање донео; дочим је тек доцније осло-

бођена и из разлога, који стоје са жалосном прошлошћу у свези, и материјално заостала грчко-источна румунска црква, лишена сваке државне потпоре, једино на своје сопствене материјалне снаге упућена у погледу на неговање својих школских завода.

(Свршиће се.)

Конвенција о пловидби закључена између Србије и Аустро-Угарске.

Под отим насловом има „Срп. Незав". од 2. марта чланак, који ради разјашњења и важности пловидбеног уговора у целини доносимо. Исти гласи:

Морамо признати, да смо не мало изненађени били, кад су „Српске Новине" обзнаниле, да је наша влада потписала уговор са Аустро-Угарском о пловидби.

Питање о пловидби по Дунаву сматрало се свагда као питање опште, европско, а никада као питање, које би се тицало само прибрежних држава. Закључена конвенција обухвата, истина, све пловне путове природне или вештачке, али она обухвата нарочито и реке, које чине границу између две суседне државе, међу којима заузима Дунав, прво место, као главна артерија наше трговине. Цео дакле уговор можемо сматрати као погодбу одређену да уреди пловидбу по Дунаву.

Сва питања, која су до сада ушла у уговоре закључене између Србије и Аустро-Угарске, била су, кад више кад мање, предмет преговора између двеју суседних држава још од првих времена наше младе државе, од прве владе кнеза Милоша; али, колико се ми опомињемо, никада није било говора о нарочитом уговору за пловидбу, који би се закључио само између двеју суседних држава. А то има својих дубљих основа.

Још бечки конгрес (1815 год). поставио је у опште начела, којима је уредио пловидбу по рекама, које раздвајају више држава, а уговор париски (1856) пренео је та начела на Дунав и његова ушћа. Он је проглаcио, да ће та начела ући у јавно право европско и узео их под своју гаранцију (чл. 15.) Овај исти уговор утврдио је и то (чл. 17.) да прибрежне државе дунавске (онда Аустрија, Баварска, Турска, Виртембершка, Румунија и Србија) саставе комисију, која би, између осталога, имала да изради уредбу о пловидби и о речној полицији. Ова је комисија била и образована; она је и ту уредбу (1857 и 1858) спремила, но њен елаборат нису хтеле признати Француска и Енглеска с тога, што је смерао да стесни велико начело слободне пловидбе по Дунаву — у корист Аустрије. Од тога времена Аустрија је то питање била напустила, докле јој се на конференцији лондонској (1870), кад је Русија покренула питање црногорско, није дала прилика да покуша, не би ли своје задње мисли могла остварити; но она је насела поглавито са тога што је ударила на отпор Србије (што ће наш садашњи министар финансије најбоље моћи посведочити.) На конгресу берлинском 1878 год. Аустрија није ни покретала питање о горњем и средњем, но само о доњем Дунаву, али и ту су се силе оградиле против њених скривених смерова освештавши на ново начела слободне пловидбе по Дунаву.

Ми смо већ имали прилику да објаснимо, како је Аустрија имајући уза се Немачку покушала, да 55. члан берлинског уговора изврне у своју искључиву корист, ма да тај члан њој не даје не само никакве повластице, но и никаквог права, јер он просто наређује, „да уредбу о пловидби, о речној полицији и о надзору пошав од Ђердапа па до Галаца" има да изради европска комисија у Галацу, призвавши у своју средину и одасланике прибрежних држава, а Аустрија од Ђердапа на ниже и није прибрежна држава (види бројеве 42. и 43. овог листа од пр. год.) При свем том неки претходни предлог (Avant-projet) аустријско-немачки изишао је пред европску комисију у Галацу на претрес. Осим питања о сталној мешовитој комисији, где Аустро-Угарска тражи за себе председништво и два гласа, цео садржај овога дугог пројекта (од 124 члана) односи се на правила о пловидби, на речну полицију и на надзор, а то све налази се и у конвенцији, коју је сад наша влада потписала са Аустро-Угарском.

Доста је, да се ове разне мене питања дунавског додирну, па да сваки пажљиви читалац одмах себи положи питање: па зашто се онда влада српска одваја од заједнице европске и прави одвојен уговор? У слози са европским државама Србија може наћи, у једне или друге државе, наслона и потпоре, да се одбрани од превласти и претензија аустријских, а сама себи остављена, она нема никаквог изгледа да може закључити уговор праведан и повољан.

Ако се конвенција, која се спрема у Галацу, и односи само на доњи Дунав испод Ђердапа, било је ипак мудро и смотрено причекати да се види каква ће се уредба у Галацу под контролом и суделовањем свију великих сила и прибрежних држава израдити, па онда тек да се приступи одвојеној погодби за све пловне путове природне или вештачке. и ако ми потребу засебне погодбе никако не увиђамо. Није ли вероватно да ће нас ова засебна погодба довести до тога, да имаднемо на Дунаву две различне па можда и противуречиве уредбе?

Сваким кораком наше владе, у њеним односима спрам наше суседке, потврђује се, да је Аустро-Угарска, од дана оне кобне „формуле", узела све конце наших међусобних односа у своје руке, па их вешто испреда по својој потреби. Лане у Галацу морадосмо да јој попуштамо да би нам преговори о трговачком уговору у Бечу боље за руком испали; ове године она везује за себе Србију засебном погодбом о средњем Дунаву, да јој може лакше наметнути погодбу о доњем Дунаву. Што је Пирочанац у Београду потписао у засебној конвенцији, како може одрећи да потпише у Галац у конвенцији заједничкој? Аустрија је себи један глас у напред осигурала за свој надмоћни положај на доњем Дунаву онако исто, као што мисли да је себи осигурала пристанак Србије на анексију Босне и Херцеговине, оном кобном погодбом, којом јој је наша влада, као што смо видели из расписа министра правде, посредно признала право суверенства над заузетим покрајинама српским.

Ето за што је Аустро-Угарска похитала да закључи засебну конвенцију о пловидби са Србијом. Она је њоме наш положај у Галацу ослабила и коначно парализала, и извела нас из заједнице европске.

(Свршиће се.)

ДОПИСИ.

С. Вр. — **Букурешт, 3. марта.** (Вести из Букурешта.) Један од мојих знанаца, који је данас из Одесе амо приспео, прича ми, да је тамошње редарство открило једну врло добро устројену типографију, која је, као што ми знанац казује, својина тако званог јужно-руског револуционарног друштва била. У след открића речене типографије узапћена су нека сумњива лица, међу којима и неки г. Крафт, рођак ђенерала Дрентлена. Истрагу у тој ствари води чувени прокурар Стреликов.

По једном приватном писму из Габрова дознајем, да је Цанков из затвора пуштен. Ово је, као што веле, тридесет трећи затвор, што га је Цанков у свом животу за свој род издржо.

Из Татар-бунара или, као што су га у старо доба звали, Turris-Neoptolemi, пише ми један пријатељ, да је Бесарабија данас добила и опет ону исту војничку физиономију, какву је оно пре пет година имала. Писац додаје у свом писму, да је тамо данас далеко више козака, него што их је у време последњег похода било.

Једна комисија, састојећа се из три војничка лица, којој је задатак, да за војску коње набавља, полази у тој цели већ сутра у Русију.

Берманска мисија, која је у Стамболу код султана Абдул-Хамида на поклоненију била, враћа се у своју постојбину. Она ће данас преко Ђурђева у Букурешт приспети и овде, као што чујем, дан два остати.

Вести из народа.

— У **Сентомашу** преминуо је ово дана Јован Манојловић-Баша у дубокој старости од 95 година. Покојник је за целог свог дугог века био здрав, тако да никад није требао лечника, и све до последњег часа био је крепак и чио. Вредан у сваком погледу, Баша је био један од оних људи, који су својим радом и примером ударили темељ данашњем благостању Срба сентомашана; био је доста начитан и са својих врлина у Сентомашу и околини опште уважен. Покојник је у 1848-ој години био начеоник сентомашке општине, те као такав развио у оном критичком добу велику постојаност и енерђију. Као народни борац, учествовао је у много битака. У то доба изгубио је два сина, две узданице своје; један је пао у Сентомашу, борећи се уз оца свог за слободу и народност српску, а други је, као потпоручник погинуо у земљи Талији. Дајући пошту успомени уваженог покојника, рецимо му јавно: Лака му била земља и дуг спомен у народу!

— Г. Макса Стојковић, учитељ из **Беле Цркве**, изјављује, да није он писао допис из Беле Цркве, што је у 30. броју нашег листа изишао. То чини он, што се посумњало, као да га је он писао. Ми потврђујемо г. стојковићеву изјаву.

Вести из места.

— Прошле суботе беше у нашој читаоници четврта и предпоследња вечерња забава у ускршњем посту. На забави тој предавао је др. Илија Огњановић о теми: „имају ли животиње разума." Предавање беше веома поучно, и илустровано многим интересантним примерима, тако, да је публика цело предавање, које трајаше пун један сахат, врло пажљиво саслушала. — Осим тога певаху гђце Јулка и Јелисавета Павловићеве, чланинице читаоничког певачког друштва, два дуета, оба од А. Милчинског. Обе госпођице певаху, прва у њежном сопрану, а друга у сонорном алту, врло красно, те морадоше на непрекидно пљескање поново певати. Евала тако врсним певачицама! — У идућу суботу биће у читаоници последња забава у овом циклусу. Приређивачки одбор постарао се да програм ове забаве буде најлепши од свију досадашњих, с тога се надамо, да ће се публика у што већем броју искупити. — Овом приликом можемо још споменути, да се читаоничко певачко друштво у велико спрема за ускршњу литургију, те ће први дан ускрса целу службу од почетка до краја у успенској цркви певати. —

НОВИЈЕ.

— Прорачунски одбор сабора Троједне Краљевине свршио је 6. о. м. свој посао, и прорачунска расправа у пленуму јамачно ће у четвртак почети.

— Одсечни саветник код троједничке земаљске владе, Јован Јурковић, умрло је у Загребу 3. о. м. после тешког боловања у својој 71-ој години.

— Прашкој „Политици" јављају из Беча, како стручни војени кругови рачунају, да ће стална утврђења, што ће их Аустро-Угарска на југу морати подићи, стати по мишљењу начеоника ђенералног штаба, Бека, најмање педесет милијуна форината.

— „П. Лојду" јављају из Задра, како је кривошијанска депутација молила кнеза Николу, пек допусти, да се Кривошијани могу населити у Црној Гори. Веле, да је кнез депутацију строго примио и рекао им, да им он не може одрећи црногорско гостопримство, али да ће строго на њих пазити.

— „П. Лојд" вели, да још није одређено време, ни место, кад ће се и где ће Аустро-угарски и талијански монарси састати.

— Из Београда имају ове вести: „Н. Сл. Пр." брзојављају 5. марта: Министар-председник Пирочанац тужио је умировљеног касацијоног судију Мађаревића, што је овај у органу либералаца у чланку о грађењу српске жељезнице, подписаном његовим именом, окривио министра-председника, да је подмићен. Мађаревић је исказао, да под туженим чланком штампани потпис његов није автентичан, но суд није примио ту изјаву. У Бечу и Паризу биће сведоци саслушани. — Старој „Преси" бечкој брзојављају, да ће посланик у Цариграду, Јеврем Грујић, јамачно добити отпуст што је био „немаран", те није одмах Порти пријавио, да се Србија прогласила краљевином. Њега криве, што се Турска закаснила признањем краљевине. — У Београд је 5. с. м. приспело 50 сандука Крика-маузерових пушака за српску војску. — Варош Крагујевац послала је Скобељеву адресу са 347 потписа. Радикалци скупише 200 дуката за споменике, које мисле да подигну својим покојним вођама, Светозару Марковићу и Богосављевићу.

— „Кол. Нов." јављају 5. о. м. из Париза: Гр. Волкенстајн налази се од јуче у Паризу; сутра ће га Фресине примити. Веле, да се његов долазак тиче подунавског питања. Говори се, да је Аустро-Угарска вољна, да пристане на предлог француског пуномоћника у подунавској комисији. Гр. Волкенстаја враћа се у понедељак у Берлин.

Разне белешке.

(Школе у Босни и Херцеговини.) Сарајевски лист „Требевић" доноси: Укупни број школа у Босни и Херцеговини износи 646 и то: мухамеданских 535, православних 57 и римокатоличких 54. Укупни број учитеља целе Босне и Херцеговине 684, и то: мухадеманских 550, православних 78 и римокатоличких 56. Укупни пак број учеће се деце износи 29.191, и то: мухамеданске 23.308, православне 3558 и римокатоличке 2325. Ако се том броју ученика и ученица придода и 260 јеврејске деце — онда имаде свега ученика и ученица 29.451.

У мухамеданским школама учи се само коран и ништа више, и то у 499 мејтефа (тобоже основних школа) учи се коран сасма механички, те се скоро ни не могу рачунати у број фактичких школа. Од оних 57 православних и 54 римокатоличких, када се благо оцени, одговарају својој школској задаћи само оне у градовима, а таквих имаде 37. Остале су све једноразредне и у њих се уче само елементи читања и писања, које већина деце, када изађе из тих школа поваборави.

Од све у Босни и Херцеговини за школу способне деце ужива: 32·6% само вероваконску наставу, 8·2% редовну школску наставу, а 59.2% остаје без икакве наставе.

Школа, што их земаљска влада за Босну и Херцеговину за ово три године подигла, имаде 40, те су све још у свом зачетку. Некоје од њих имаду доста добре учитељске силе; а реална ђимназија у Сарајеву са 12 које редовних које помоћних учитеља броји у своја три разреда већ до 140 ученика.

(Човек, који много спава). О неком Мађару по имену Иван Ђумбер, који већ више година живи у Америци пишу американска листови: Има годину дана, како је Ђумбер дошао на велик глас „као спавачиви Мађар". У фебруару прошле године нађен је на путу, па по што се мислило, да је пијан, одведен је у неку крчму. Но како се није ни ту освестио, однешен је у убошки дом, где је спавајући провео пуних 7 месеци. Када се пробудио, равлупа у одсутности читава врата, те скочи са 25 стопа висине на земљу. Тешко се до душе овледи, но прође сретно. После те епиводе спаваше опет пуне четири недеље, а није ни ока отворио. У првој половини јуна отвори опет очи, и беше опет будан. За тим опет заспи, те спаваше пуне четири недеље сан праведника. У то време посети млад одветник из Алеуна убожницу, баш кад се Ђумбер пробудио. Одветник даде му цвећа које Ђумбер узе, те бризну у плач. Чувар, који случајно знађаше мађарски, стави му више питања, на које Ђумбер одговори: Ја не говорим мађарски, већ словачки. За тим беше неколико дана будан, но опет заспи, те спаваше до краја августа. По том се пробуди и исприча повест свога живота. Становник тога града Франк Ластовски узе га к себи и неговаше га најбрижљивије. Ђумбер оздрави, те могаше за неко време помагати свому господару у послу. Код породице проведе више месеци, па када се добро окрепи, поче радити ваљано, те већ сада много служи. Исправио се, те је сад витак ко јела. Памти још увек слабо, но боље него од пре. Остали радници поступају с њим врло уљудно.

Уредништву је достављена **нова књига:**

— **П. П. Његош**, последњи владајући владика црногорски. Од В. М. Г. Медаковића. У Новоме Саду. Књигопечатня А. Пајевића. 1882. г. Стр. X и 183. на 8-ини. (Са сликом његошевом.) Цена 1 ф.

Вештина.

У наклади Таборског и Парша у Будим-Пешти изашла је нова музикалија под насловом: Tôt ou tard. Polka française. За гласовир удесио Ф. Фарбах млађи. Цена 75 новч.

ИСПРАВАК.

У прошлом броју под рубриком „Из листова" у претпоследњем реду поткрала се непажњом коректора-слагача штампарска погрешка, која чини смисао неразумљивим. Онде ваља да стоји: „Одговор, који се мора у Бечу дати", и т. д. што овим исправљамо.

Јављамо целој родбини, пријатељима и познаницима, да ћемо у идућу недељу 14. (26.) марта о. г. давати

годишњи парастос

нашој драгој и незаборављеној супрузи односно матери

МИЛЕВИ ЈАКОВЉЕВИЋ

рођеној **Милићевој**

Овај тужан спомен годишњег подушија миле нам покојнице одржаваћемо горереченог дана у 11 сати пре подне у св. вазнесенској цркви.

У Руми 9. марта 1882.

Стеван Ѳ. Јаковљевић,
супруг.

Љубица, Марија, Владислав, Славка, Борислав,
деца.

Ред пловидбе

поштанских пароброда, од 3. (15.) марта 1882. до даље наредбе.

У ЗЕМУН, ОРШОВУ и ГАЛАЦ: недељом, средом и петком после 5 часова по подне.

У ТИТЕЛ: недељом после 5 часова по подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: понедеоником, средом и суботом у 11 часова пре подне.

У Новом Саду, 3. (15.) марта 1882.

АГЕНЦИЈА

првог ц. кр. прив. дунавског паробродског друштва.

Курс бечке борзе 8. (20.) марта

Лондон	120.50
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.63
Наполеондори	9.52
Немачке марке	58.75

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено место протопресвитератског спомоћника у Белој-Цркви са платом од 400 фор. и накнадом од 150 фор. за пол сесије земље, овим се отвара стечај.

Ко жели ово место получити, нека своју добро инструирану молбеницу потписаној конзисторији за четир недеље дана од дана првог штампања овог стечаја поднесе.

Консисторија
епархије вршачке.

3—3

Галантеријска, Нирбершка, Спецерајска трговина

ЂОРЂА ПЕТКОВИЋА

у Старом Бечеју

потребује једног вештог спомоћника који може одма ступити. 3—3

Шпецерајска радња

СТЕВАНА НИКОЛИЋА

у Сомбору

потребује једног млађег спомоћника који мађарски и немачки говори и одма у радњу ступити може. 1—2

ОГЛАС.

„Српско есконтно деоничарско друштво" ставља својим п. н. улагачима учтиво до знања, да нове улоге прима од 10. марта о. год. уз 5% — на укамаћење; а од 1. јула о. г. рачунаће исти постотак (Percentsatz) и на све дојакошње улоге. Од овог правила изузимају се пупиларни улози који ће се и на даље са 6% укамаћивати. Камата се по штатуту рачуна од дана улога па до дана исплате.

У Митровици 10. марта 1882.

1—3 УПРАВА.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.